
Redactioneel

In de *themakatern* rapporteren het Steunpunt WSE en het Departement WSE over actuele trends op de Vlaamse arbeidsmarkt. We concluderen dat de Vlaamse arbeidsmarkt aan de beterhand is, maar dat de weg naar een volledig herstel nog lang en onzeker is. Hieronder geven we alvast een bloemlezing uit de artikels om dit te staven.

Begin 2011 herstelde de tewerkstelling zich in Vlaanderen en werd weer aangesloten op een normaal groeipad. Met 2,11 miljoen werknemers werd het globale tewerkstellingsniveau van 2008 zelfs overschreden. De quartaire sector hield tot dusver stand en ook de tertiaire sector liet de crisis intussen achter zich. In de secundaire sector bleef de tewerkstelling echter verder dalen en zakte het aantal werknemers tot onder de 500 000, een absoluut minimum sinds vele jaren. Ook op de Vlaamse vacaturemarkt werd de crisis intussen verteerd. In 2011 ontving de VDAB gemiddeld meer dan 25 000 vacatures per maand. Nooit eerder was de vraag naar arbeid bij de publieke bemiddelaar zo groot. Goed nieuws dus voor de Vlaamse arbeidsmarkt, al dient deze verhoogde vraag ook wel opgevangen te worden met een afdoend en kwalitatief sterk aanbod. Net daar begint het schoentje te knellen. De arbeidsmarktkrapte steeg tot een recordhoogte en het aandeel knelpuntvacatures krom verder tot boven 20%. De nieuwe jobcreatie zorgde de voorbije maanden ook voor een gestage daling van de werkloosheid en intussen werd een derde van de door de economische crisis aangerichte schade goedge maakt. Dit betekent echter evenzeer dat we nog twee derde te gaan hebben voor een volledig herstel. Bovendien hebben niet alle werkzoekenden in dezelfde mate kunnen profiteren van de gunstige conjunctuur. Het aantal werkzoekende 50-plussers, allochtonen en langdurig werkzoekenden is in 2011 amper gedaald of zelfs nog gestegen.

Al bij al lijkt het Vlaams Gewest de crisis beter te verteren dan de meeste Europese landen. Toch is

de Vlaamse werkzaamheidsgraad nog niet helemaal hersteld tot het precrisisniveau. Vooral bij een aantal specifieke groepen (mannen, jongeren, allochtonen, arbeidsgehandicapten) heeft de arbeidsdeelname duidelijk meer en langer te lijden onder de crisis. Nu de economie opnieuw vertraagt, dreigt de werkzaamheid van deze groepen te stagneren, of zelfs opnieuw achteruit te gaan. Dit bemoeilijkt het realiseren van een meer evenredige arbeidsdeelname en het behalen van de vooropgestelde doelstellingen tegen 2020. Bij ongewijzigd beleid is de realisatie van de Vlaamse doelstellingen onzeker en de vervulling van de Belgische doelstellingen onwaarschijnlijk. Belangrijk voor het Vlaams arbeidsmarktbeleid is wel dat de hoofddoelstelling en de subdoelstellingen onderling behoorlijk afgestemd lijken. Indien we er in slagen om de subdoelstellingen bij vrouwen en 55-plussers te realiseren, dan is ook de overkoepelde doelstelling van 76% werkzame Vlamingen binnen handbereik.

Ook de rubriek *monitoring van de arbeidsmarkt* bevat een brede waaier van artikels die een nieuw licht werpen op de arbeidsmarktwerking, door in te zoomen op een trend of een opvallend gegeven, of door een innovatie op het vlak van arbeidsmarktmonitoring. In een eerste bijdrage doet een onderzoeksequipe van Idea Consult verslag van het VIONA-onderzoek over regionale verschillen in arbeidsvraag en arbeidsaanbod. Aan de hand van kwantitatieve en econometrische analyses trachten zij onder meer een antwoord te vinden op vragen naar de geografische verschillen inzake werkloosheid, in welke mate deze verschillen persistent zijn en welke factoren deze verschillen kunnen verklaren. In een eigen bijdrage van het Steunpunt WSE schetsen we vervolgens de demografische wissel op de Belgische en regionale arbeidsmarkten. Hierbij kijken we ook in welke sectoren deze wissel zich het sterkst zal laten voelen in de komende jaren, en worden enkele pistes aangereikt voor het

beleid. Geert Degraeve van de VDAB-studiedienst analyseert daarna de longitudinale dynamiek in de werkloosheid en Hendrik Nevejan van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven stelt in zijn bijdrage de vraag of de werkloze in België werkelijk weinig te winnen heeft bij een overstap naar werk. Hij levert hiermee een actualisatie van eerdere werkzaamheden van de CRB rond het thema van de financiële werkloosheidsval. Sem Vandekerckhove en Monique Ramioul van het HIVA benaderen vervolgens de Enquête naar de Arbeidskrachten vanuit een organisatiesociologische invalshoek en gaan hierbij op zoek naar de interne dynamiek van de sectorale tewerkstelling. In een volgende bijdrage staan Jeroen Horemans, Olivier Pintelon en Pieter Vandembroucke van het Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck stil bij de evolutie van de inkomens- en loonongelijkheid in België tussen 1985 en 2007. Gebaseerd op huishoudenquêtes analyseren zij de langetermijntrends in de verdeling van de welvaart. Daarna maken Jozef Pacolet en Frederic De Wispelaere van het HIVA een analyse van de grensoverschrijdende tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten die worden gedetacheerd naar België. Zij doen hiervoor beroep op gegevens uit de vrij recente LIMOSA-databank, waarin de grensoverschrijdende tewerkstelling wordt geregistreerd en waarmee het mogelijk werd om een gedetailleerd profiel op te stellen van de naar België gedetacheerde arbeidskrachten. Vervolgens rapporteert Hendrik Delagrangé van de Stichting Innovatie & Arbeid van de SERV over de eerste meting van de ICO 2020, de Indicator voor Strategisch Competentiebeleid in Ondernemingen en organisaties.

In *open debat* geeft Saskia Weemaes van het Federaal Planbureau een synthese van het tiende jaarverslag van de Studiecommissie voor de Vergrijzing. Opmerkelijk is de gevoeligheidsanalyse die uitwees

dat de verlenging van de loopbaanvoorwaarde bij brugpensioen slechts een beperkte impact zal hebben op de arbeidsmarkt en op de budgettaire kosten van de vergrijzing. Maatregelen die gericht zijn op een structurele verbetering van de werking van de arbeidsmarkt dringen zich dan ook op. Hiervoor kan alvast inspiratie gevonden worden in de conclusies van Marjan Maes en Caroline Deneyer van de HU Brussel die de determinanten van werkwiligheid bestudeerden bij ontslagen Opel-arbeiders boven 45 jaar. Hoewel heel wat van deze werknemers aangeven te willen verder werken, 'kiezen' ze toch vaak voor brugpensioen omwille van de sterke financiële incentieven. De zoekintensiteit naar een job en deelname aan opleiding zijn echter significant lager, en het reservatieloon hoger bij de brugpensioengerechtigden dan bij gewone werklozen. Volgens de auteurs heeft het Generatiepact de maatschappelijke kost van de vervroegde uittredestelsels in België dan ook verhoogd, door de verlenging van de opzegvergoeding in de vorm van een inschakelingsvergoeding en door de kosten verbonden aan outplacementbegeleiding.

De effecten van een slecht humeur en van slaapgebrek, loopbaanbarrières voor holebi's en wraakacties tegen klokkenluiders. Dat zijn de thema's die we dit keer in *gelezen en onderstreept* aankaarten, de rubriek waarin we een kleine maar gerichte greep doen uit de eindeloze stroom artikels die wetenschappers bij elkaar pennen over het reilen en zeilen op de hedendaagse werkvloer.

Veel leesplezier!

Het redactieteam